

Особливості організації самостійної роботи студентів із загальнохудожніх дисциплін в системі підготовки дизайнерів

Попова І. І.,

Київський національний університет технологій та дизайну

Анотація: Вивчення загальнохудожніх дисциплін є важливою складовою якісної професійної освіти майбутніх спеціалістів дизайнерського профілю.

Досліджено педагогічні умови організації самостійної (поза аудиторної) роботи студентів мистецьких спеціальностей. Висвітлено шляхи підвищення ефективності вивчення загальнохудожніх дисциплін за рахунок організації результативної самостійної роботи студентів.

Ключові слова: самостійна робота студентів, педагогічні умови організації самостійної роботи студентів, результативна самостійна робота студентів.

Аннотация: Попова И.И. Особенности организации самостоятельной работы студентов по общехудожественным дисциплинам в системе подготовки дизайнеров. Изучение общехудожественных дисциплин является важной составляющей качественного профессионального образования будущих специалистов дизайнерского профиля. Исследованы педагогические условия организации самостоятельной работы студентов художественных специальностей. Отражены пути повышения эффективности изучения общехудожественных дисциплин за счет организации результативной самостоятельной работы студентов.

Ключевые слова: самостоятельная работа студентов, педагогические условия организации самостоятельной работы, результативная самостоятельная работа студентов.

Annotation. Popova I. I. Features of organization of independent work of students on disciplines in the system of preparation of designers. A study of disciplines is the important constituent of high-quality trade education of future specialists of designer type. The pedagogical terms of organization of independent work of students of artistic specialties are probed. The ways of increase of efficiency of study of disciplines are reflected due to organization of effective independent work of students.

Keywords: independent work of students, pedagogical terms of organization of independent work, effective independent work of students.

Постановка проблеми. Згідно з «Положенням Міністерства освіти і науки про організацію навчального процесу у вищих закладах освіти», самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час вільний від обов'язкових навчальних завдань [1].

Самостійна робота студентів – спланована, пізнавальна, організаційно і методично спрямована особиста діяльність студента без прямої допомоги викладача.

На сьогодні основною відмінною рисою організації учбової діяльності студента є орієнтація його у навчальному процесі головним чином на самостійну роботу. З тих навчальних дисциплін, де передбачено не лише засвоєння певного обсягу знань, а й вироблення необхідних практичних вмінь і навичок, обсяг аудиторних занять становить, як правило, близько 2/3 загального обсягу часу. Для вивчення навчальних дисциплін «Рисунок» та «Живопис» передбачено саме таку кількість годин. Методично спланувати, організувати результативну самостійну роботу є завданням викладача.

Формулювання цілей статті. Зміст самостійної роботи над загальнохудожніми дисциплінами визначається робочою навчальною програмою та методичними рекомендаціями викладача. Викладач визначає обсяг і зміст самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента. Для успішного виконання цих завдань необхідно дослідити педагогічні умови організації результативної самостійної (поза аудиторної) роботи студентів мистецького напрямку.

Результати досліджень. Болонська система пропонує кредитно-модульну технологію, яка має такі особливості: індивідуальний режим навчальної роботи, а саме, вивчення навчального матеріалу в особистому темпі; домінування самостійної пізнавальної діяльності; зміна функцій викладача (організація, керівництво, загальна орієнтація у навчальному матеріалі, консультування, контроль); зміна позиції студента (ініціативність у

режимі роботи над навчальним матеріалом, самостійне планування своєї роботи, відповідальність за виконання намічених планів і т.д.).

З розвитком самостійної навчальної діяльності у студентів (з першого курсу до останнього) діяльність викладача і студента змінюється. А саме, зменшується доля участі викладача у спільній діяльності зі студентом. Від організуючої, плануючої та контролюючої вона стає більш рекомендуючою й орієнтуючою. Студент стає більш активним, тепер він виступає не об'єктом, а суб'єктом діяльності. А це, в свою чергу, сприяє підвищенню рівня розвитку самостійної роботи студентів у процесі виявлення творчого потенціалу, що дозволяє студентові займатися творчістю і в подальшому житті.

В основі самостійної навчальної діяльності студента повинні бути глибокі мотиваційні сили, які змушують особистість безперервно домагатися вдосконалення вмінь та професійних навичок. Мотивація навчання студента передусім формується за потребами здобуття певної професії. Тобто особа має оволодіти такою сумою знань і вмінь, які б дали змогу заявити про себе як про непоганого професіонала з високою загальнохудожньою підготовкою.

Мета самостійної роботи студентів мистецького напрямку двоєдина: формування самостійності як риси творчої особистості та застосування знань, умінь, навичок набутих в практичній роботі на аудиторних заняттях для самостійного творчого застосування.

Усе це ставить вимоги до пошуків таких форм позааудиторної роботи, коли допомога і контроль з боку викладача не пригнічуватимуть ініціативи студента, а привчатимуть його самостійно вирішувати питання організації, планування, контролю за своєю навчальною діяльністю, виховуючи самостійність, як особисту рису характеру.

Самостійна робота студентів навчальних дисциплін загальнохудожнього напрямку дизайнерських спеціальностей має певні особливості, що відрізняють її від навчально - пізнавальної діяльності в цілому. По-перше, завдання для самостійної роботи повинні поглиблювати

вивчення тем або методом штудіювання (великою кількістю начерків), або вибором різноманітних матеріалів виконання, або творчим підходом (наприклад, виконання у стилі відомого художника). По-друге, важливо домогтися прояву особистісного підходу до виконання творчих робіт.

Одним із головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою студентів. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, вноситься на модульний та підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних практичних занять. Самостійна робота як вид навчальної діяльності матиме ефективність якщо здійснюється постійний педагогічний контроль. Для самостійного опанування матеріалу дисциплін загальнохудожнього напрямку кафедра розробляє методичні матеріали різного рівня і призначення [4].

Успішність самостійної роботи студентів визначає передусім рівень підготовленості їх до такої навчальної діяльності. Тому самостійну навчальну діяльність доцільно розглядати як особисту творчу працю, що має приносити плоди від певних практичних навичок та вмінь. При цьому, чим вища якість (а не кількість) самостійної праці студента, тим ефективніше їх засвоєння.

Плануючи самостійну роботу студента, викладач зобов'язаний створити відповідні умови для її виконання. Методичне мистецтво викладача полягає в умінні правильно організувати навчальний процес як в аудиторії, так і поза нею. Самостійна навчальна діяльність студентів повинна мати певні елементи на занятті і продовжуватися після цього. Таку роботу педагог ретельно планує методично і продумує організаційно. Її складовими є навчально-методичний пакет для студента з опанування дисципліною:

1. Програма з чітким визначенням змісту та об'єму аудиторної й поза аудиторної навчальної роботи.
2. Методичні вказівки та рекомендації студентам щодо вивчення окремих змістовних модулів.

3. Добірка виконаних робіт студентів минулих років з методичного фонду.
4. Перелік літературних джерел та їх окремі примірники, що сприяють теоретичному вивченню дисциплін.

На практичних заняттях необхідно формулювати завдання для самостійної роботи, проводити інструктаж щодо її виконання.

Справжня активізація самостійної роботи студентів характеризується не тільки засвоєнням практичних навичок та вмінь, але й самого шляху процесу отримання цих результатів, формування пізнавальної самостійної діяльності студентів, розвитку їх творчих здібностей. Студент отримує задоволення у самовдосконаленні, самопізнанні, самореалізації своїх творчих задумів.

Важливу роль в організації самостійної роботи відіграють індивідуальні консультації. Причому доцільно їх проводити з усіма студентами разом. Досвід показує, що студенти з задоволенням приймають участь в обговоренні робіт, оцінюють свої творчі роботи в порівнянні з іншими, що носить стимулюючу та розвиваючу функцію. Потрібна особлива увага педагога до самооцінки та емоційного настрою студентів, створення ситуації успіху.

Критерієм результативності учбової діяльності, в тому числі і творчої самостійної роботи, є не лише міра досягнення цілей, але і цінність отриманого результату, його позитивність порівняно з попередніми результатами або з результатами аналогічної діяльності, досягнутими іншим способом.

Під результативною розуміється така самостійна робота, яка забезпечує досягнення кінцевого результату як сукупності продуктів самостійної учбової діяльності та придбаних практичних навичках. Аналізується прояв особливостей студентів в самостійній роботі на основі таких параметрів, як наявність власного стилю, творчого підходу, термін виконання, рівень оформлення, об'єм виконання.

Викладач як організатор, керівник самостійної діяльності студентів повинен володіти такими якостями, як професіоналізм, теоретична і методична майстерність, вимогливість, організованість і вміння організувати студентів [5].

Висновки. Отже, ми бачимо, що для організації самостійної роботи студентів із загальнохудожніх дисциплін згідно з вимогами Болонського процесу необхідні такі умови:

- 1) володіння студентами практичними вміннями та навичками для самостійної навчальної діяльності;
- 2) формування у студентів потреби й інтересу до самостійної роботи;
- 3) розробка творчих завдань для самостійної роботи студентів над темами курсу і керівництво нею з боку викладача;
- 4) створення необхідного методичного матеріалу для організації самостійної роботи студентів;
- 5) грамотне керівництво самостійною роботою студентів і надання вчасної допомоги для усунення недоліків;
- 6) створення атмосфери успіху та творчого пошуку.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Актуальність проблеми передбачає продовження дослідження, адже самостійна робота – є формою організації навчальної діяльності студентів, вона виступає засобом розвитку творчих здібностей та професійного зросту майбутніх фахівців галузі дизайну.

Список використаних джерел

1. *Матеріали міністерства науки і освіти України щодо впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III-V рівнів акредитації.* – К., 2003.
2. *Акманова С.В. Развитие навыков самообучения у студентов университета: Дис. кан. пед. Наук/ С. В. Акманова – Магнитогорск, 2004. – 200 с.*
3. *Антонюк М.С. Психологічні особливості формування у студентів умінь і навичок самостійної роботи // Сучасні педагогічні технології у вищій школі: (науко-метод. зб.) – К., 1995. – с.111-113.*

4. *Козаков В.А. Самостоятельная работа студента и ее информационно-методическое обеспечение: (учебное пособие). – К.: Вища школа, 1990. – 112 с.*
5. *Педагогика высшей школы: (учебно-метод. пособие). – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1985. – 190 с.*